

Handlingsplan för Elevhälsan

2014-2015

Målsättning

Syftet med en samlad elevhälsa är att den skall vara en inkluderad verksamhet i en likvärdig förskola och skola. Elevhälsoarbetet skall vara en del i att skapa en utvecklande lärandesituation genom att:

- alla elever ska inkluderas så långt som möjligt utifrån sina förutsättningar och behov
- stor vikt ska läggas på det främjande och förebyggande arbetet såväl på individ- som på gruppnivå
- genom ett utvecklat elevvårdsarbete i elevhälsoteam ge förutsättningar för tidiga och effektiva insatser
- rektor ansvarar för att elevhälsoteamets personal regelbundet samverkar i individärenden
- personal med specialpedagogisk kompetens ska bedöma och planera hur barn och elever i behov av extra insatser bäst kan mötas i hela lärandemiljön
- rektor ansvarar för gällande dokumentation
- att en arbetsgång/handlingsplan för arbetet med elevhälsan ska tas fram utifrån aktuella förutsättningar av respektive rektor där en tydlig ansvars- och rollfördelning skall finnas.
- skolhälsovårdens förebyggande och hälsofrämjande arbete med elevers psykiska hälsa ska utvecklas
- utveckla en bra verksamhet i 1-16 års perspektiv såväl internt, exempelvis avdelningen barn i behov av särskilt stöd som externt mot andra berörda myndigheter

Den samlade elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande samt stödja elevernas utveckling mot målen. En övergripande målsättning är att alla förskolor och skolor ska ha tillgång till personal inom elevhälsan som möjliggör att i samverkan med andra tillgängliga kompetenser följa barnens och elevers utveckling för att förebygga, uppmärksamma och åtgärda fysiska, psykiska och sociala risker.

Elevhälsan ska i samverkan med övrig personal verka för att:

- öka andelen elever som når målen efter avslutad skolgång
- minska frånvaron för barn och elever
- förbättra trygghet och arbetsro
- förbättra den fysiska och psykiska miljön

Växjö kommuns "Måldokument för en samlad elevhälsa"

Våra styrdokument har ytterligare förstärkt barnets rättigheter vilket innebär att vi som skola har ett ansvar för att möta elevers olikheter med pedagogiska, organisatoriska och miljörelaterade åtgärder. Hänsyn ska tas till elevers olika behov av tid, stimulans och stöd.

Barnens och elevernas lärande och personliga utveckling Skollag (2010:800)

3 Kap, 3 § Alla barn och elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.

Rutiner

Elevhälsan består av rektor, skolsköterska, personal med specialpedagogisk kompetens, skolpsykolog samt kurator vid behov. Föredragande lärare/personal från fritidshemmet deltar.

Arbetslagen diskuterar vid behov elevvårdsärenden på arbetslagsmöten. Den lärare som har ett elevärende att ta upp förbereder sig genom att fundera över en problemställning. Som stöd för att samtalet ska grunda sig i vår målsättning används frågeställningar enligt ett lösningsinriktat förhållningssätt.

Arbetsgång

1. Jag uppmärksammar att en elev riskerar att inte utvecklas i riktning mot kunskapsmålen i läroplanen, mot de kunskapskrav som minst ska uppnås eller uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation
2. Första åtgärd som genomförs är att elevens behov av stöd skyndsamt tillgodoses genom extra anpassningar i olika lärmiljöer i verksamheten.

Undantag: Om man bedömer att särskilt stöd behövs omgående gör lärare eller övrig skolpersonal en anmälan om en elevs eventuella behov av särskilt stöd till rektor. Rektor beslutar om att utreda elevens eventuella behov av stöd. (se vidare punkt 4)

3. Elevens utveckling mot målen följs upp vid arbetslagskonferenser fortlöpande. Om en elev efter en tid med extra anpassningar fortfarande inte utvecklas i riktning mot kunskapsmålen i läroplanen eller de kunskapskrav som minst ska uppnås görs en analys om det behövs förändring i anpassningarna. Vid bedömningen att särskilt stöd behövs görs anmälan till rektor.
4. Ansvarig lärare påbörjar en utredning (ta hjälp av "Frågeställningar vid elevärenden"). Delaktiga är eleven, elevens vårdnadshavare, arbetslaget och vid behov fritidshemmet. Syftet är att kartlägga hela elevens skolsituation. Vid

en utredning ska samråd med Elevhälsan ske om det inte är uppenbart obehövligt.

5. När utredningen är klar, beslutar rektor i samråd med elevhälsan om särskilt stöd ska ges eller ej. Om en elev ej bedöms vara i behov av särskilt stöd ska detta dokumenteras i "Beslut om att inte upprätta ett åtgärdsprogram". Vårdnadshavare delges utredningen, beslut samt information om rätt att överklaga beslut.
6. Vid beslut om särskilt stöd upprättas ett åtgärdsprogram. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta då åtgärdsprogrammet utarbetas.
7. När det bedöms att eleven inte längre är i behov av särskilt stöd avslutas åtgärdsprogrammet, efter samråd med eleven och elevens vårdnadshavare. ("Beslut om att avsluta åtgärdsprogram"). I de fall det särskilda stödet övergår till extra anpassningar dokumenteras detta i "Beslutade åtgärder/extra anpassningar.

Utredning av en elevs behov av särskilt stöd

Målet med utredningen är att öka förståelsen av elevens styrkor och svårigheter. Genom samtal mellan elev, föräldrar och skolans personal kan man få en förståelse av elevens skolsituation. Utredningen bör innehålla information på individ-, grupp- och organisationsnivå. Som stöd vid upprättande kan frågeställningar i "Stöd till utredningen" användas. Till sist gör man en sammanfattning och analys av materialet för att avgöra om en elev är i behov av särskilt stöd eller om det ska tas beslut om att inte upprätta åtgärdsprogram. Anmäl muntligt till rektor vid behov av samråd med Elevhälsan. Rektor sammankallar Elevhälsan för samrådsmöte. Den pedagogiska utredningen skall i de fall det anses nödvändigt, kompletteras med t.ex. syn- och eller hörselundersökning, medicinsk-, psykologisk- eller social utredning. Denna information kan vara värdefull för att planera hur lärandet för en elev ska fungera bra. Dessa kompletteringar skall godkännas av föräldrarna

Åtgärdsprogram

När utredningen är klar och om rektor fattat beslut om att eleven ska ha särskilt stöd ska åtgärdsprogram upprättas. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när åtgärdsprogrammet utarbetas.

Åtgärdsprogram ska användas av skolan för att planera och utveckla den pedagogiska verksamheten för eleven. Det ska framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

1. Elevens behov av särskilt stöd. Beskriv vilket behov av särskilt stöd som eleven har i olika lärmiljöer inom verksamheten. Informationen kan hämtas från den pedagogiska bedömningen i utredningen.

2. Åtgärder. Beskriv vilka åtgärder som skolenheten bedömer är nödvändiga för att tillgodose elevens behov av särskilt stöd i olika lärmiljöer i verksamheten. Åtgärderna ska relatera till målen i läroplanerna och uppställda kunskapskrav. De ska omfatta elevens hela skolsituation. Om eleven även vistas på fritidshem kan programmet innehålla åtgärder för vistelsen där. Det bör även framgå vem som är ansvarig för att genomföra åtgärden samt dennes befattning.

Efter upprättat åtgärdsprogram ska ansvarig lärare informera övriga berörda lärare om de överenskommelser som gjorts. Åtgärdsprogram arkiveras i låst utrymme på expeditionen. Giltiga åtgärdsprogram finns att tillgå under "Endast personal" i U-mappen.

3. Följa upp och utvärdera. Varje person som ansvarar för en åtgärd ser till att det som är bestämt verkligen genomförs och bedömer fortlöpande om det egna arbetssättet är effektivt eller om det måste förändras för att elevens ska ges förutsättningar att utvecklas mot målen.

Efter personalens utvärdering bör eleven och elevens föräldrar ges möjlighet att delta. Det är betydelsefullt att eleven själv får möjlighet att beskriva sina behov och sin egen upplevelse av hur det särskilda stödet fungerar. Hela åtgärdsprogrammet utvärderas vid uppsatt datum. Hur ofta det är lämpligt att följa upp och utvärdera beror på elevens behov av särskilt stöd.

- Har åtgärderna genomförts och hur har de fungerat?
- Hur utvecklas eleven i riktning mot målen i läroplanen eller mot kunskapskraven?
- Då målen är uppnådda, vilket är nästa steg? Behöver åtgärdsprogrammet revideras?

När det bedöms att eleven inte längre är i behov av särskilt stöd avslutas åtgärdsprogrammet, efter samråd med eleven och elevens vårdnadshavare. Av skollagens bestämmelser följer att det särskilda stödet dock inte alltid ska dras in så fort eleven har uppnått de kunskapskrav som minst ska uppnås. Eleven kan i vissa fall ha ett fortsatt behov av särskilt stöd. Det kan handla om en elev med dyslexi, hörselnedsättning eller koncentrationssvårigheter som utan det särskilda stödet skulle riskera att inte kunna nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. I dessa fall avslutas inte åtgärdsprogrammet utan i stället utarbetas ett nytt åtgärdsprogram. Ansvarig lärare ansvarar för att det tillsammans med föräldrar skrivs ett beslut om att avsluta åtgärdsprogram.

Ansvarsområden

Skolans rektor är ansvarig för följande:

- att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds.
- ta beslut om åtgärdsprogram ska upprättas. Om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges i en annan elevgrupp, enskilt, eller i form av anpassad studiegång får rektorn inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan. Om en utredning visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas.
- om det särskilda stödet för en elev inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får ett beslut innebära avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång). Rektor ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen.
- den kompetensutveckling som krävs för att personalen professionellt skall kunna utföra sina uppgifter

Klassens lärare är ansvarig för:

- kontakten med eleven
- kontakten med föräldrar/utvecklingssamtal, fortlöpande informera eleven och elevens vårdnadshavare om elevens utveckling
- kontakten med övriga undervisande lärare samt att informera berörda lärare om att ett åtgärdsprogram har upprättats.
- att ge alla barn den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.
- att följa arbetsgången för arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd

Skolans speciallärare ska:

Organisationsnivå

- ansvara för att kontinuerlig utvärdering av skolans handlingsplan för elevhälsan genomförs
- delta aktivt i utvecklingsarbetet kring barn med behov av extra anpassningar och i behov av särskilt stöd
- rådgivning i specialpedagogiska frågor till rektor, arbetslag, enskild lärare, resurslärare, föräldrar och elev
- ansvara för att enhetens kartläggningar inom läs- och skriv samt matematik genomförs, analyseras och sammanställs för enheten och informera rektor om resultat.
- genomföra observationer
- ansöka om stöd till övergripande specialpedagog via rektor
- att dokumentationen arkiveras i elevakten

Gruppnivå

- analysera och följa upp testresultaten tillsammans med ansvariga lärare samt informera rektor om resultat
- arbeta med elevgrupp under en tidsbegränsad period under läsåret som en extra anpassning

Enskild elev

- vid behov ge stöd och handledning till arbetslag och enskilda pedagoger vid pedagogisk utredning
- vid behov ge stöd till lärare, föräldrar och elev vid upprättande av åtgärdsprogram
- handleda i planering av undervisning för elev/elever kring miljöfrågor, materialfrågor, förhållningssätt etc
- arbeta med enskild elev under en tidsbegränsad period under läsåret efter beslut om extra anpassning och vid mer genomgripande åtgärder utifrån åtgärdsprogram

Skolans *skolsköterska* är ansvarig för:

Skolhälsovårdens viktigaste uppgift är förebyggande hälsovård.

Detta innebär att vi uppmuntrar till:

- att hålla det friska friskt
- att lära elever att ta kontroll över den egna hälsan och förstå sambandet mellan livsstil och hälsa
- att stärka elevernas självkänsla och psykosociala hälsa samt stimulera till att göra egna medvetna val.

Skolhälsovården tar särskild hänsyn till elever med speciella problem och behov av särskilt stöd, men har inget utrednings eller behandlingsansvar.

Skolhälsovården har tystnadsplikt enligt sekretesslagen. Den kan brytas med elevens eller föräldrars tillstånd. Du som vårdnadshavare är välkommen att höra av dig och få råd och stöd i frågor som gäller ditt barns utveckling och hälsa.

Skolans *skolpsykolog* är ansvarig för:

Inom skol- och barnomsorgsförvaltningens ansvarsområde skall finnas tillgång till psykologisk kompetens. skolpsykologerna ska arbeta i ett 1-16-årsperspektiv.

Skolpsykologerna arbetar mot såväl individ, grupp som organisation.

Skolpsykologerna skall bibringa verksamheterna psykologisk kunskap.

Psykologverksamheten bistår med psykologisk kunskap och kompetens för att underlätta för personal att utföra sitt uppdrag. Med kunskap och erfarenhet bistår skolpsykologerna även barn, elever och vårdnadshavare.

Skolpsykologen har följande huvuduppdrag:

Konsultation

Skolpsykologerna ger personal, arbetslag och/eller ledning råd och stöd via samtal i frågor som rör barn- och elevsituationer.

Samtalsstöd

Skolpsykologerna ger barn/elever och vårdnadshavare stöd via individuella samtal. Vid behov av behandling eller fördjupade samtal kan psykolog hänvisa / remittera vidare till lämplig vårdgivare.

Rådgivning

Skolpsykologerna är en resurs att vända sig till då behov finns av kvalificerad rådgivning i barn och elevärenden. Såväl personal som vårdnadshavare kan vända sig till psykolog för rådgivning.

Utredning

Skolpsykologerna genomför utredningar gällande utvecklingsbedömning men genomför även andra psykologiska bedömningar.

Handledning

I syfte att stödja barn och elevers utveckling ger skolpsykologerna handledning inom sitt kompetensområde. Handledning kan ges till ledning och personal.

Utbildning

Skolpsykologerna kan vid behov medverka vid föräldrainsformations- och utbildningstillfällen samt vid annan kompetensutveckling av personal.

Krishantering

Psykologerna förmedlar kunskap och ger utbildning i konflikt- och krishantering. Psykologerna ger i akuta situationer stöd och handledning till individ, grupper och ledning.

All personal är ansvarig för:

- att anmäla till rektor om man får kännedom eller har misstanke om något som kan innebära att socialtjänsten behöver ingripa till ett barns skydd
- att anmäla till rektor om man befår att eleven ej kommer att nå målen eller uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation

Om man får information som "inte kan vänta" eller något akut händer skall vi samma dag sammankalla följande för en diskussion om hur vi går vidare:

- Rektor
- Personal från elevhälsan
- Ansvarig lärare
- Den som fått info/eller sett vad som hänt.

Anmälan till Arbete och välfärd görs skriftligen tillsammans med rektor eller berörd personal i samråd med rektor som skriver under den. Vid tveksamheter kan Arbete och välfärd rådfrågas.

Frågeställningar vid elevvårdsärenden

I elevvårdsarbetet kan det hända att man "fastnar i" frågor som rör problemet och detta kan leda till att personerna känner sig misslyckade och man fastnar i ett syndabockstänkande. I det lösningsinriktade arbetssättet fokuserar man mer på själva lösningen, att "bygga lösningar", istället för problemet. Samtalet kretsar istället kring hur det ser ut vid de tillfällen det fungerar bra för eleven. Fokus hamnar nu istället på förmågor, kompetenser och resurser.

Bygga lösningar – fokus på elevens förmågor, kompetenser och resurser!

- När fungerar det lite bättre för eleven på lektionerna?
- Vid vilka tillfällen är det inte något problem?
- Hur är det då istället?
- Vad gör eleven då?
- Vad gör eleven som fungerar?
- Hur agerar läraren då?
- Vad är det som gör att det fungerar bättre i dessa situationer?
- Vad är det mer som fungerar?
- Vad säger eleven om de situationerna?
- Vad säger föräldrarna om de situationerna?
- Vad tror de det beror på att det fungerar bättre vid dessa tillfällen?
- Vad behövs för att eleven ska kunna göra mer av det som fungerar?
- Vad säger eleven själv att han kan göra? Frågorna nedan kan användas, välj vilka som är lämpliga utifrån behov, ålder och mognad.

Frågeställningar för elevsamtal/elevens egna mål och tankar

- Vad vill du själv uppnå med ditt skolarbete?
- Vad har du för mål i de olika ämnena?
- Hur vill du ha det i framtiden?
- Hur ser det ut när det fungerar?
- Vad har du lust att lära dig?
- Vad vill du ansvara för?
- Vad vill du vara med och påverka?
- Hur kan du bäst använda tiden i skolan för att nå dina mål?
- Vad kan du bidra med för att öka trivseln?
- Vad är viktigt när du samarbetar med dina kompisar?

Allmänna frågeställningar

- Vid vilka tillfällen har det fungerat lite bättre?
- Vid vilka tillfällen är det inga bekymmer?
- Vad var det som gjorde att det fungerade då?
- Vad skulle vara till hjälp för dig just nu?

- När fungerade det lite bättre?
- När kändes det lite bättre?

- Hur har du lyckats lösa liknande bekymmer förut?
- Hur gjorde du för att klara av att lyssna/koncentrera dig etc?

- Vem kan vara till bäst hjälp för dig just nu?
- Vem kommer först att märka av dina framsteg i ....?

- Vilka resurser använde du dig av då?
- Vilka av dina förmågor har du mest användning för nu?

- På vilket sätt är det till hjälp för dig?
- På vilket sätt kan jag hjälpa till?

- Antag att det här längre inte är något bekymmer, vad är då annorlunda?
- Antag att jag möter dig om 3 månader och du berättar att det fungerar bra i skolan, vad har då hänt?

Förslag på punkter att fundera kring vid utredning av en elevs behov av särskilt stöd

Grupp- och organisationsnivå:

- Hur påverkas elevens förutsättningar av klassens storlek, schema, fysiska miljön i klassrummet, utemiljö etc.?
- Är arbetsformer och arbetssätt anpassade elever elevens förutsättningar?
- Är kravnivån i skolarbetet och hemuppgifter realistiska utifrån elevens behov och förutsättningar? Finns lämpligt arbetsmaterial till elevens förfogande.
- Hur bemöts eleven av andra (lärare och elever)?
- Hur trivs eleven i gruppen och hur är kamratkontakterna?
- Är eleven delaktig i planeringen och tar ansvar?
- Hur ser samarbetet mellan eleven, hemmet och skolan ut? Vem har/tar ansvar?
- Finns kompetens hos personalen att möta elevens behov och förutsättningar?
- Hur används befintliga resurser? Är de tillräckliga? Vad eventuellt saknas?

Individnivå:

- Elevens syn på sig själv och sin situation
- Föräldrarnas syn på barnets situation
- Elevens speciella erfarenheter, intressen, motivation, kreativitet mm
- Under vilka arbetsformer och med vilka material fungerar arbetet bäst?
- Självkänsla
- Koncentrationsförmåga, impuls kontroll, börja och avsluta uppgifter
- Socialt samspel (turtagning, förmåga att lyssna)
- Motorik
- Relationer med jämnåriga, vuxna
- Förmåga att organisera och planera.
- Förmåga att ta muntliga och skriftliga instruktioner i grupp
- När började svårigheterna uppstå?
- Frånvaro
- Kunskapsnivå i relation till målen och tillhörande kunskapskrav. Ex kort sammanfattning av skriftliga omdömen och beskrivning av vilket/vilka ämnen elever riskerar att ej nå målen
- Genomförda diagnoser och kartläggningar
- Resultat från nationella prov och betyg
- Eventuellt information från tidigare skola
- Underlag från elevhälsan
- Elevens situation i fritidshemmet

Sammanfattning och analys

Här analyseras det man kommit fram till på de olika nivåerna. Vilka möjligheter finns att bygga på och vilka hinder måste undanröjas? Hur kan man träna upp elevens färdigheter och vilka kompensatoriska hjälpmedel kan stärka eleven? Samförstånd mellan elev, förälder och skola är viktigt att sträva efter.

- Vilka styrkor och möjligheter finns att bygga vidare på?
- Vilka hinder måste undanröjas?
- Vad utmärker situationer där elevens lärande fungerar?
- Krävs förändringar vad gäller arbetssätt, arbetsmaterial, kravnivå och miljö?
- Behöver eleven anpassningar i form av tekniskt stöd?
- Vilka områden runt eleven behöver stärkas/förändras för att kunskapsutvecklingen, sociala utvecklingen och självbilden ska utvecklas positivt?
- Finns det osäkerhet kring något som bör utredas vidare, iså fall vad och vem ansvarar?